

ESSOMO 3

EBISUUBIZO BYA KATONDA

3.1 EBISUUBIZO BYA KATONDA: ENNYANJULA

Kati wetutuuse mu massomo gaffe tufunye okumanya okugazi ku Katonda y'ani era n'engeri gy'akolamu. Mu kukikola, tugolodde ebikyaamu bingi ebibadde tebitegerekeka. Kati twagala okutunulira n'obwesimbu ku bintu Katonda "bye yasubiza abo abamwagala" (Yakobo 1:12; 2:5) nga bakwata ebiragiro bye (Yok 14:15). Bwe tubikkula Endagaano Empya, ekitabo kye tusookerako okusoma bwe bubaka bw'Enjiri nga Matayo bwe yagibuulira. Atandiika n'olunyiriri olusooka ng'ayanjula Yesu Kristo ng'omwana wa Dawudi, omwana wa Ibulayimu, olwo n'azzako olulyo okukikakasa (ne Lukka naye bwatyo). Nga wakasooka okusoma kiyinza okulabikara ng'ekitali kya bulijjo. Ekikulu kiri nti abakkiriza bano abasooka b'ali bakimanyi nti ebisuubizo okutuukirira eri Ibulayimu ne Dawudi mu Yesu Kristo y'ensibuko ey'obubaka bw'Obukristayo. Ne Pawulo bw'atyo bwe yabuuliranga- ekyinyusi kye Njiri kiri mu byasubizibwa (Bag. 3:8) Pawulo yayigiriza "ebigambo ebirungi eby'okusuubizibwa bajjajja(Abayudaaya)"Laba Bik.13:32.

Ebisuubizo bya Katonda mu Ndagaano Enkadde birimu essuubi ly'Obukristaayo etuufu. Pawulo bwe yali ng'agezesebwa mu bulamu bwe, yayogera ku mpeera y'omu maaso gye yali yetegekedde wakiri okufiirwa ebintu byonna. "Kaakano nnyimiridde okusalirwa omusango olw'essuubi Katonda lye yasubiza bajjajjaffe; lye basubira okutuukako ebika byaffe ekkumi n'ebibiri....olw'essuubi... kyebavudde bampawaabira"(Bik.26:6,7). Yali amaze ebbanga ly'obulamu bwe bwonna ng'abuulira "ebigambo ebirungi(Enjiri) ebirungi eby'okusuubiza okw'asubizibwa bajjajja nti Katonda atuukiriza nga bwe yazuukiza Yesu"(Bik.13:32;33). Pawulo yannyonyola nti okukkiririza mu byasubizibwa ebyo kw'assawo essuubi er'yokuzuukira okuva mu bafu(Bik.26:6-8 ger.ne 23:8), ery'okutegeera okudda kwa Kristo okw'okubiri okussala omusango n'obwakabaka bwa Katonda obugenda okujja (Bik. 24:25; 28:20, 31). Kirina okutegerekekerawo nti essuubi ly'Obukristaayo etuufu lye "essuubi lya Israeri". Katonda yasindika omwana We okulokola

Abayudaaya okusooka (Bag. 4:4, 5); era nga Kaonda tayagala n'omu kubula, naye olw'ekisa kye bannaggwanga nabo basobole okugabana ku kisuubizo ky'obulokozi.

Bino byonna binyika eky'okuba nti Endagaano Enkadde eyogera ku ngero bugero za byafaayo bya Isiraeri byokka ebitayogera ku bulamu obutaggwaawo. Okutegeera ebisuubizo eby'obulokozi ebinnyonyolerwamu kwe kutegeera Enjiri y'Obukristayo. Katonda teyasalawo mbagirawo emyaka 2000 egiyise nti alituwa obulamu obutaggwaawo mu Kristo Yesu. Ekigendererwa ekyo yalinakyo okuviira ddala olubereberye. "Mu kusuubira obulamu obutaggwaawo Katonda atayinza kulimba bwe yasuubiza ebiro eby'emirembe n'emirembe nga tebinnabaawo; naye mu ntuuko ze yalabisa ekigambo kye(ku bwo) mu kubuulira kwe nnateresebwa nze ng'ekiragiro kya Kaonda" (Tito 1:2, 3).

"Obulamu obwo obutaggwaawo, obwabaawo awali Kitaffe ne bulabisibwa gye tuli" (1 Yok. 1:2).

Olw'okulaba okuva kuntandika Katonda yalina ekigendererwa ky'okuwa abantu be obulamu obutaggwaawo, sikyangu okuba nti yasirikirira mu myaka 4000 gye yakolaganiramu n'abantu be mu Ndagaano Enkadde. Mu butuufu Endagaano Enkadde ejjude obunnabbi n'ebisuubizo ebyongera okulaga essuubi Katonda lyategekedde abantu be. Y'ensonga lwaki kikulu nnyo eri obulokozi bwaffe okutegeera Katonda bye yasuubiza abakadde b'Abayudaaya. Pawulo yajjukiza abakkiriza Efeso nti nga tebannamanya bintu bino, baali "tebalina Kristo, mwali nga mubooledwa mu kika kya Isiraeli, era mwali bannaggwanga eri Endagaano ez'okusuubiza, nga temulina kusuubira, nga temulina Katonda mu nsi"(Abaefeso 2;12), yadde nga bo bali balowooza nti okukkiriza kwabwe okw'ekikaafiiri kwali kubawa essuubi ettonotono n'okumanya Katonda. Naye kino ky'ekizibu ky'obutamanya bisuubizo bya Katonda eby'Endagaano Enkadde – mu butuufu "obutaba na ssuubi" obutaba na Katonda mu nsi". Jjukira Pawulo yannyonyola essuubi ly'Obukristayo: "ng'essuubi Katonda lye yasuubiza bajjajjaffe (Abayudaaya) Bik. 26:6.

Kya nnaku nyo nti ekkanisa ntono nyo ezissa essira ku bitundu bino eby'Endagaano Enkadde ate nga kyezandibadde zikola. "Obukristayo" bwoononese bwe bufuse Eddiini ye Ndagaano Empya so nga n'obunnyiriri bakozeesaako butono. Yesu yakatiriza nti: "Nga bwe batawulira Musa(kwekugamba ebitabo ebitano ebisooka Musa bye yawandiika) ne bannabbi, era newakubadde omu ku bafu bw'alizuukira, talibakkirizisa"(Luk. 16:31).

Oli ayinza okulowooza nti okukkiriza okuzuukira kwa Yesu kyokka kimala (geraageranya ne Luk 16:30), naye Yesu yagamba nti awatali kutegeerera ddala Ndagaano Nkadde bulungi, n'ekyo tekisoboka bulungi.

Eky'Abayigiriza okusuula okukkiriza kwabwe oluvannyuma lw'okukomererwa, Yesu yakissa ku butafaayo nnyo ku byawandiikibwa mu Ndagaano Enkadde.

“Ye n’abagamba nti mmwe abasirusiru, abagayaavu mu mutima okukkiriza byonna(obulungi) bannabbi bye baayogeranga; tekyagwanira Kristo okubonyaabonyezebwa ebyo, alyoke ayingire mu kitiibwa kye? N’asookera ku Musa ne ku bannabbi bonna, n’abategeeza mu byawandiikibwa ebyo byonna ebyamuwandiiikirwa ye” (Luk 24:25-27).

Wetegereze essira ku ngeri Endagaano Enkadde yonna bwe yamwogerako. Tekyali nti abayigirizwa tebaasoma ebigambo by’omu Ndagaano Enkadde oba nti b’ali tebabiwulirangako, naye bali tebabitegedde bulungi; ekyo kye kyabalobera okukkiririza ddala. Kale okutegeera ekigambo kya Katonda okutuufu, so si kumala gasoma, kyetagisa nnyo mu kuzimba okukkiriza kwennyini. Abayudaaya baali basuufu mu kusoma Endagaano Enkadde(Bik 15:21), naye ol'wokuba nti tebategeera enkoona ku bya Yesu ne Njiri ye, tebagikkiriza, era kino Yesu na kibagamba.

“Kuba singa mukkiriza Musa, nange mwandinzikirizza, kubanga yampandiikako nze. Naye bwe mutakkiriza oyo bye yawandiika, mulikkiriza mutya ebigambo byange?” (Yok.5:46,47)

Newakubadde basomanga nnyo Baibuli, tebalabanga bubaka bwennyini bukwata ku Yesu, yadde nga bayagala okulowooza obulokozi bw'ali bwabwe. Yesu kwe kubagamba nti “Munoonya mu byawandiikibwa, kubanga mmwe mulowooza nti mu byo mulina obulamu obutaggwaawo; n'ebyo bye bitegeeza ebyange” (Yok. 5:39).

Era bwe kityo bwe kisobola okubeera ku bantu abalina okumanya okutono ku ebyo eberi mu Ndagaano Enkadde n'ensomesa yayo: kumanya kwe bafuna mu butali bugenderevu. Obubabaka bwa Kristo obwewunyisa n'enjiri ey'obwakabaka bwa Katonda byabeekisa. Kye kigendererwa ky'essomo lino okukujja mu ssa eryo nga tulaga ebisuubizo ebikulu mu Ndagaano Enkadde ekyo kyennyini kyebitegeeza..

- Mu lusuku Edeni.
- Eri Nuwa
- Eri Ibulayimu
- Eri Dawudi.

Ebibikwatako bisangibwa mu bitabo ebitaano ebisooka mu Baibuli (Olubereberye - Ekyamateeka olw'okubiri) bino nga byawandiikibwa Musa, ne mu bya bannabbi ebe Ndagaano Enkadde. Ebyo byonna ebikola Enjiri y'Obukkrisayo bisangibwa omwo. Pawulo yannyonnyola nti okubuulira kwe okw'Enjiri eno kwali: "Si kwogera kigambo wabula Bannabbi ne Musa bye baayogera nga bigenda okujja; bwe kigwanira Kristo okubonyaabonyezebwa; era ye bw'alisooka mu kuzuukira kw'abafu okubuulira omusana abantu n'ab'amawanga"(Bik. 26:22,23).

Essuubi lya Pawulo oyo, omukristayo asingayo, lye lyalibadde naffe eritusitula, nga bwe lyali omusana ogw'ekitiibwa ku nkomerero y'obulamu bwe, era bwe kityo bwe kitekwa okubeera mu bulamu bwa buli mukristaayo owa nnamaddala. Nga tufuunye amaanyi, kaakano naffe tusobola "okunoonya mu byawandiikibwa".

3.2 EKISUUBIZO MU ADENI

Olugero olw'okuggwa okw'omuntu lusangibwa mu kitabo eky'olubereberye essula 3. Omusota gwakolimirwa lwa kutaputa bubi kigambo kya Katonda n'okukema Kaawa okukijeemera. Omusajja n'omukazi baaboonerezebwa lwa bujeemu bwabwe. Naye essuubi ne lyakira mu kifaananyi ky'ekizikiza kino Katonda bwe yagamba omusota nti: "Nange obulabe(obukyayi,okuwakanya) n'abuteekanga wakati wo n'omukazi, era ne wakati w'ezzadde lyo n'ezzadde(ery'enjawulo)ly'omukazi: lirikubetenta omutwe(ezadde ly'omukazi), nawe oliribetenta ekisinziro"(Lub.3:15).

- Olunyiriri luno lulimu ebintu bingi; kitwetagisa okunnyonnyola ebintu ebitali bimu ebirulimu n'obwegendereza. "Ezadde" kitegeeza mwana, naye ate kiyinza okutegeeza olulyo oba abaana. Oluvannyuma tujja kulaba nga ezzadde lya Ibulayimu yali Yesu(Bag.3:16),era nti naffe bwe tubeeramu mu Yesu olw'okubatizibwa, naffe olwo tufuuka ezzadde eryo(Bag.3:27-29). Ekigambo kino "ezzadde" era kisobola okutegeeza ensigo(1Peet.1:23); n'olw'ekyo ezzadde ettuufu lirina okufaanana nga taata waalyo.

- Ezzadde ly'omukazi n'olw'ekyo kiteekwa okuba nga kyefaanyiriza olulyo lw'omusota.
- Okubuzabuza ekigambo kya Katonda
- Balimba
- Baletera abalala okwoonona
- Tujja kulaba mu ssomo 6 tujja kulaba nti ebyo tewali abileeta wabula biri mu ffe.
- “Omuntu waffe ow'edda ow'omubiri (Bar.6:6).
- “Omuntu ow'omukka”(1Kol.2:14).
- “Omuntu ow'edda n'ebikolwa bye”(Bak.3:9).
- “Omuntu ow'edda avunda olw'okwegomba kw'okulimba”(Bef.4:22)
- “Omuntu ono ow'ekibi atuula mu ffe ye setaani w'omu “Baibuli”, omusota.

Ezzadde ly'omukazi yali kuba muntu ddala – “nawe (omusota) oliribetenta ekisinziro”(Lub.3:15). Omuntu oyo yali waakubetentera ddala omusota, kino ky'ekibi – “lirikubetenta omutwe”. Okukuba omusota ku mutwe gufiirawo – anti obwongo mwe bubeera . Omuntu yekka asaanye okubeera ezadde ly'omukazi atekwa kuba Mukama Yesu.

- “Kristo Yesu, eyaggyawo(ku musalaba) okufa (bw'atyo n'amanyi g'ekibi), n'amulisa obulamu n'obutazikirira olw'Enjiri”(2Tim.1:10).
- “Katonda bwe yatuma omwana we ye mu kifaananyi ky'omubiri gw'ekibi; era olw'ekibi; n'asalira omusango ekibi mu mubiri – kwe kugamba setaani owa Baibuli, omusota(Bar.8:3).
- Yesu “yalabisibwa okujjawo ebibi byaffe” (1 Yok 3:5).
- “Olimutuuma erinnya lye Yesu (amakulu nti: “Omulokozi”) kubanga alirokola abantu mu bibi byabwe” (Mat. 1:21).

Yesu “yakolebwa mu mukazi” (Bag. 4:4). Yali mwana wa Malyamu, wadde nga kitaawe yali Katonda. Kale mu ngeri eyo ye yali azzadde ly'omukazi naye si zzadde lya musajja kubanga teyalina kitaawe wa ku nsi. Ezzadde ly'omukazi lino omusota (ekibi), gwali gwa kulibojja lirimizibwemuko katono – “gwe olimubetenta ekisinziro kye” (Lub. 3:15). Okubojjebwa ku kinsinziro kawundu katono nnyo, bwogeraageranya n'okubentebwa ku mutwe okw'omusota. Enjogera nnyingi ezisibuka mu Baibuli eziri mu ngero: “kikube

omutwe”(kwe Kuyimiririza ddala ekintu oba okukikomenkerezza), kyandiba nga kisibuka ku bunnabbi buno obwa Yesu okubetenta omutwe gw'omusota.

Okusalira omusango ekibi; omusota, kwayita mu saddaaka ya Kristo ku musaalaba – wetegerenze engeri ennyiriri ezo wagulu gye zoogera ku buwangunzi bwa Kristo eri ekibi ng'okwaggwa. N'olw'ekyo ekiwundu ku kisinziro kya Yesu eky'akaseera obuseera, kitegeeza okufa kwe okw'ennaku essatu. Okuzuukira kwe kwakakasa ng'ekiwundu kye kyali sikya kubererawo ng'okugerangeranyiza n'okuzikiriza kw'ekibi. Kya ssanyu okulaba nti ebyawandikiikibwa ebitali bya mu Baibuli biraga ng'abakomererewanga ku musalaba bafumitibwanga emisumali mu bigere ku muti. Kale Yesu “yabetentebwa mu kisinziro” olw'okufa kwe. Isaaya 53:4,5 kyogera ku Kristo ng'eyafumitibwa Katonda mu kufa kwe ku musalaba. Kino kikwekula amakulu g'obunnabbi obuli mu Lub 3:15 nti: omusota gulibetenta Kristo. Wabula, Katonda ye yakolera mu bubi Kristo bwe yatuukako, ayogerwaako wano ng'eyafumita Kristo Ye Yennyini (Isa 53:10), ng'afuga amaanyi g'obubi agaabetenta omwana We. Era bwatyo Katonda bw'akolera mu bubi abaana be bwe bayitamu buli omu.

ENJAWUKANA YA LEERO

Naye oyinza okuba nga mu birowoozo byo weebuza nti “oba Yesu yazikiriza ekibi n'okufa (omusota), lwaki ate bikyaliwo?”

Eky'okuddamu kiri nti ku musalaba, Yesu yazikiriza amaanyi g'ekibi mu ye: obunnabbi obuli mu Lub 3:15 okusookera ddala buli njawukana wakati wa Yesu n'ekibi. Kati kino kitegeeza nti olw'okutuyita okugabana ku buwanguzi bwe buno, oluvannyuma naffe, tuliwangula ekibi n'okufa.

Abo abatayitibwa okugabana ku buwanguzi bwe oba abakugaana, awatali kubusabuusa baalisigala mu kibi era n'okufa. Newakubadde ng'ekibi n'okufa abakkiriza n'abo bakyabitambuliramu, olw'okwetaba n'ezzadde ly'omukazi nga babatizibwa mu Kristo(Bag.3:27-29), bayinza okusonyiyibwa ebibi byabwe oluvannyuma era ne balokolebwa mu kufa okuleetebwa ekibi. Yesu “yajjawo okufa” ku musalaba (2Tim.1:10), wadde nga kino kirituukirira ddala ng'enteekateeka ya Katonda n'ensi etukiriziddwa ku nkomerero y'emyaka olukumi kubanga ekibi tekiridayo kubeera mu nsi. “Kubanga kimugwaniranga okufuga (mu kitundu ekisooka eky'obwakabaka) okutuusa lw'aliissa abalabe be bonna wansi w'ebigere bye. Omulabe alisembayo okuzikirizibwa kwe kufa”(1Kol.15:25,26).

Singa “tubatizibwa mu Kristo” olwo ebisuubizo ebikwata ku Yesu, ng’ekyo ekiri mu Lub.3:15, bifuuka byaffe buli omu; biba tebikyali bitundu butundu bisannyusa busannyusa mu Baibuli, bunnabbi n’ebisuubizo ebikwata ddala naffe. Abo ababatizibwa mu Kristo nga bannyikibwa mu maazi, beetaba mu kufa n’okuzuukira kwe – ebirabikira mu kabonero ak’okuva wansi maazi mu (Iba Bar.6:3-5).

Bwe kiba nga ddala kituufu tuli mu Yesu, awo obulamu bwaffe bujja kwolesa ebigambo ebiri mu Lub.3:15 – wajja kubaawo engeri y’okwawukana (“obulabe”) wakati w’obulungi n’obubi munda mu ffe. Pawulo omutume ow’amaanyi yannyonyola engeri gyeyalwanaganangamu n’ekibi munda ye (Bar. 7:14 – 25).

Bwe tumala okubatizibwa mu Kristo, okulwanagana kuno n’ekibi ekituzaalirwamu, kweyongerera ddala – era kugenda mu maaso enaku zaffe zonna. Mu ntegeera endala kino kizibu kubanga ekibi ky’amaanyi. Naye ate mu ngeri endala si bw’ekiri kubanga tuli mu Kristo, oyo ey’awangula okulwanagana kuno.

Ezzadde ly’omusota eryasookera ddala yali Kayini wabula ye obutafaananako nga musota ogw’ali tegutegeera bya mpisa, ye Kayini yali amanyi okwawula amazima n’obulimba, era ng’ategeera ekyo Katonda kye yali amwagalako, wabula n’asalawo okugoberera endowooza y’omusota eyamuletera okuttemula n’okulimba.

Nga bw’ekiri nti Abayudaaya be batta Yesu – kwe kugamba okubetenta ekisinziro eky’ezzadde ly’omukazi – kiteekwa okusuubirwa nti baali byakulabirako bikulu ng’ezzadde ly’omusota. Yokaana omubatiza ne Yesu kino bakikakasa:

“Naye bwe (Yesu) yalaba Abafalisaayo abangi n’Abasaddukaayo abangi nga bajjirira okubatiza kwe n’abagamba nti Mmwe abaana b’emisota, ani eyabalabula okudduka obusungu obugenda okujja?” (Mat. 3:7).

“Yesu yamanya okulowooza kwabwe (Abafalisaayo) n’abagamba nti ... mmwe abaana b’emisota, muyinza mutya okwogera ebigambo ebirungi?” (Mat. 12:25, 34).

Ensi erina ebikolwa by’ebimu bino eby’omusota. Engeri Yesu gye yayisangamu abantu abaali ezzadde ly’omusota esaanye okuba eky’okulabirako gye tuli.

- Yababuuliranga ekigambo kya Katonda mu mukwano n'okufaayo, kyokka
- Teyakoppa ngeri zaabwe na ndowooza yabwe, era
- Yabalaga okwagala kwa Katonda olw'engeri gye yeeyisangamu.

Naye ate kw'ebyo byonna ne beyongera okumukyawa. Olw'okufuba kwe ennyo okugondera Katonda kwa baleteera obujja. N'ab'ennyumba ye bennyini (Yok. 7:5, Mak. 3:21) n'emikwano gye (Yok.6:16) bateekawo ensalosalalo n'abalala ne bamwabulira. Pawulo naye by'ebimu bye yayitamu bweyalajjana eri abo lumu abaali naye mu biseera ebizibu nti:

“Kale nfuuse mulabe wammwe nga mbabuulira amazima” (Bag. 4:14-16).

Amazima tegaagalibwa, okugamanya n'okugaasa mu nkola nga bwe tusaana, kijja kutuleeteranga obuzibuzibu, kabe kasinge n'okuyigganyizibwa.

“Naye nga mubiro biri eyazaalibwa olw'omubiri nga bwe yayigganya eyazaalibwa olw'omwoyo (olw'okumanya ekigambo kya Katonda ekituufu 1 Pet. 1:23), bwe kityo ne kaakano”. (Bag. 4:29).

“Omuntu atali wa nsonga wa muzizo eri abatuukirivu: n'oyo akwata ekkubo eggolokofu wa muzizo eri ababi” (Ng. 29;27). Waliwo obukyayi, obuliwo wakati w'abakkiriza n'ab'ensi.

Bwe tuba nga mazima twegattira ddala wamu ne Yesu tuteekwa okuyita mu bimu ku biboonyobonyo naye bye yayitamu, awo naffe tulyoke tugabane ku empeera ye ey'ekitibwa. Nate Pawulo wano atuwa eky'okulabirako ekitenkanik:

“Ekigambo kino kyesigwa nti: kuba oba nga twafa naye, era tulibeera balamu naye (Kristo) oba nga tugumikiriza, era tulifuga naye: oba nga tulimwegaana, era naye alitwegaana ffe” (2 Tim. 2:11, 12), “Kyenva ngumiikiriza byonna” (2 Tim 2:10). “Oba nga banjigganyanga nze, nammwe banabayigganyanga . . . naye ebyo byonna banaabikolonga olw'erinnya lyange” (Yok. 15:20, 21).

Olw'ennyiriri nga zino, kyangu okukemebwa n'olowooza nti 'oba nga okwetaba wamu ne Yesu, ezzadde ly'omukazi bino bye bivaamu, wakiri okumuleka'. Naye tusubira nti tetusobola kugenda mu kintu kyonna kitasoboka. Wadde ng'okwewaayo okwa ssekinoomu kwetagisa okusobola okwegata awamu ne Kristo, okwetaba awamu naye kulireta empeera ey'ekitiibwa anti “okubonabona kwa kaakano tekwenkanankana na

kitiibwa ekiritubikuliirwa ffe”. Ne kaakati, ssaddakka ye esobozesa essala zaffe ez’okuyambibwa mu bizibu bye tuyitamu mu bulamu buno, okuba ez’amaanyi eri Katonda. N’eyongera ku kusuubira okw’ekitiibwa kuno:

“Naye Katonda mwesigwa, ataabaganyenga kukemebwa okusinga bwe muyinza; naye awamu n’okukemebwa anassangawo n’obuddukiro, mulyoke muyinzenga okugumiikiriza” (1 Kol. 10:13).

“Ebyo mbibabuulidde mube n’emirembe mu nze. Mu nsi mulina ennaku: naye mugume, nze mpangudde ensi”(Yok. 16:33).

“Kale tunaayogera tutya ku ebyo? Katonda bw’abeera ku lwaffe, omulabe waffe ani?” (Bar. 8:31).

3.3 EKISUUBIZO ERI NUWA

Ng’ebyafaayo eby’abantu bwe byagenda mu maaso Adamu ne Kaawa nga bamaze okuvaawo, obubi bw’omuntu ne bweyongera. Ky’atuuka ekiseera obugunjufu n’empisa ey’abantu ne byoononekera ddala, ne kiletera Katonda okuzikiriza ebintu byonna ebyaliwo ng’ojjeeko Nuwa n’abennyumba ye (Lub 6:5-8). Katonda yamugamba okwezimbira eryaato mwalibeera wamu n’abantu eb’ennyumba ye n’ebimu ku bisolo nga Katonda azikiriza ensi n’amataba. Ng’ojjeeko Eby’awandiikibwa Ebituukuvu, waliwo ebitukiddwaako Bannasayansi okukukkirizisa nti ddala amataba gano galiwo. Wetergereze nti ensi eno gye tulimu teyazikkirizibwa, baali abantu ababi bonna bonna abaali bagibeeramu: “Buli nnyama etambula ku nsi n’efa” (Lub. 7:21). Yesu (mu Matayo 25:37) ne Peetero (mu 2Peet. 3:- 6-12) bombi balaba ng’okusalirwa kw’ensi ya Nuwa omusango, kulina ebifaananamu n’okwo okulibeerawo ku madda ga Kristo ag’okubiri. Bwe kityo obubi bw’omuntu mu mulembe gwa Nuwa bwenkanaakanyizibwa n’obw’ensi yaffe eya kati, eneetera okubonerezebwa ku kudda kwa Kristo.

Olw’obwonoonefu bw’omuntu n’entegeka ye okwezikiriza ye yennyini gyatandisewo ku nsi eno, wabalusewo endowooza; ne mu Bakristaayo nti ensi eno egenda kusaanyizibwaawo. Endowooza nga eno eraga bulungi obutabeera na kumanya kw’amazima nti Katonda akyakola ne leero, era afaayo, nti era mu kiseera ekitali kya wala Kristo Yesu, ajja kudda asseewo obwakabaka bwa Katonda wano ku nsi. Singa omuntu alekebwa okusaanyawo

ensi eno, olwo ebisuubizo bino biba tebisobola kutuukirira. Ebyo ebiraga ng'obwakabaka bwa Katonda bwe bujja okubeera wano ku nsi bisangibwa mu Ssomo 4.7 ne mu Ssomo 5. Katukuwe obukakafu ng'ensi eno gye tutuulako n'eggulu tebirizikirizibwa wammanga.

- “Ng’ensi gye yanyweza emirembe gyonna” (Zab. 78:69).
- “Ensi n’ebeerara awo ennaku zonna” (Mub. 1:4).
- “Mumutendereze, mmwe enjuba n’omwezi . . . emmunyeenye . . . eggulu . . . Era yabinyweza okutuusa emirembe n’emirembe: yateeka etteeka eritaridiba” (Zab. 148:3-6).
- “Kubanga ensi erijjula okumanya Mukama, ng’amazzi bwe gasaanikira ennyanja” (Isa 11:9; Kub 14:21) – kino kizibu, singa Katonda aleka ensi ne yezikiriza. Ekyasuubizibwa ekyo tekinnatuukirira.
- “Katonda ayabumba ensi n’agikola; ye yaginyweza, yagitonda obutaba ddungu, yagibumba okutuulwamu”, (Isa 45:18). Oba nga Mukama yabumba ensi okulaba nti ezikirizibwa, kale omulimu gwe guba gwa bwereere.

Naye okuviira ddala emabega mu Ollubereberye, Katonda yasubiza Nuwa ebintu bino byonna. Nga bwe yatandiika okutuula mu nsi empya eyaleetebwa amataba, oba olyawo Nuwa yatya nti wayinza okubaawo okuzikirizibwa okunene nate. Enkuba buli lwe yatonyanga, okulowooza kuno kirabika kwamugiranga mu mutima gwe, oluvannyuma lw’amataba. Kale Katonda kwe kukola endagaano (ebisuubizo ebiwera) nti kino tekiriddamu kubeerawo.

“Nange laba nnywezeza endagaano yange nammwe . . . naanywezanga endagaano yange nammwe; so ebirina omubiri byonna tebikyazikirizibwa nate . . . n’amazzi ag’amataba; so tewakyabaawo mataba nate mulundi gwa kubiri okuzikiriza ensi” (Lub. 9:9-12).

Endagaano eno yakakasibwa, na kabonero ka musoke.

“Kale olunatuukanga, bwe nnaaleetanga ekire ku nsi, musoke anaalabikanga ku kire nange najjukiranga endagaano yange, gye ndagaanye nze nammwe na buli kitonde kiramu . . . njjukire endagaano eteridiba Katonda gyalagaanye na buli kitonde ekiramu... ekiri mu nsi. Katonda n’agamba nti ako ke kabonero ak’endagaano gye nnywezeza nze”(Lub.9:13-17).

Olw'okuba nga ndagaano ey'ennaku zonna wakati wa Katonda n'abantu n'ebisolo ku nsi, kiba kitegeeza nti ensi erina okubeerangamu abantu n'ebisolo abanagitulangamu ennaku zonna. Kino kyokka bukakafu obumala okulaga ng'obwakabaka bwa Katonda bwe bugenda okubeera ku nsi, so si mu ggulu.

Kale ekisuubizo eri Nuwa musingi ogw'Enjiri y'Obwakabaka, era kiraga, engeri Katonda gya tunuuliramumu nkalakalira ensi eno, n'engeri gyalinayo ekigendererwa eky'olubeerera. Ne mu busungu, ajjukira okusaasira (Kaab. 3:2), n'okwagala kwe kungi kumutuusa n'okulabirira ebisolo bye (Kol. 9:9 gerageraanya ne Yona 4:11)

3.4 EKISUUBIZO ERI IBULAYIMU

Waliwo enkwasaganya wakati w'ekisuubizo mu Adeni n'ekisuubizo eri Ibulayimu. Ensi okukulukutiramumu amata n'omubisi (geraageranya ne nnimiro y'Adeni), eggwanga eritabalika (geraageranya ne "mweyongerenga mwalenga"), ne obwaKabaka (geraageranya ne mujjuze ensi mugirye; mufugenga . . . Lub.1:28). Tulaba wano olujjegere olw'ekigendererwa kya Katonda nga lweyogerayo; ekyo Kyayagala kyabikulibwa okuyita mu byasuubizibwa, asobozese abantu okuddamu okufuna ebyabulira mu Adeni.

Enjiri ya Yesu n'abatume gye basomesanga yali tekyukamu kinene nnyo ku eyo Ibulayimu gye yamanya. Mu byawandikibwa, Katonda "yabuulira olubereberye Ibulayimu enjiri"(Bag.3:8). Okumanya ng'ebyawandiikibwa bino bikulu nnyo, Peetero bye yatandika nabyo mu kubuulira kwe, ate n'amaliriza n'abyo ku nkomerero yokwogera kwe eri abantu (Bik. 3:13, 25). Singa tutegeera ebyo ebyasomesebwa Ibulayimu, wama kale tuyinza okufuna ekifaananyi ekikulu eky'obubaka bw'Enjiri y'Obukristayo.

Waliwo ebiraga ebirala " ng'Enjiri" teyatandika mu kiseera kya Kristo.

- "Ffe tubabuulira ebigambo ebirungi (Enjiri), eby'okusuubiza okwasuubizibwa bajajja"- Abayudaaya (Bar. 13:32,33).
- "Enjiri ya Katonda, gye yasuubiriza edda mu bannabi be (nga Ibulayimu, Lub.20:7) mu byawandiikibwa ebitukuvu" (Bar. 1:1,2).
- " Enjiri kyeyava ebuulirwa era n' abafu (1 Peet. 4:6) - kwe ku gamba: abo abakkiriza abaliwo ne bafa ng'ekyaasa ekyasooka tekinnaba.

- “ Kubanga naffe twabuulirwa enjiri, era nga bo” (Beb. 4:2) – kwe kugamba Isiraeri bwe yali mu ddungu.

Ebisuubizo eri Ibulayimu birimu emirarmwa emikulu gya mirundi ebiri.

- Ebyo ebikwata ku zzadde lya Ibulayimu ery'enjawulo
- n' ebyo ebikwata ku ensi eyasuubizibwa Ibulayimu.

Ebyasuubizibwa bino byogerwako mu Ndagaano Empya, era nga bw'eri enkola yaffe ey,okuleka Baibuli yeyogeerere, tujja kugatta ebyo ebisomesebwa mu Ndagaano zombi okutuwa ekifaananyi kyonna eky'Endagaano eyakolebwa ne Ibulayimu.

Ibulayimu yali abeera mu Uli mu kusooka, ekibuga ekyali kyakulankulana ennyo ekisangibwa mu nsi kati emanyiddwa nga Iraq. Abo abanoonyereza ku byafaayo eby'edda balaga omutindo gw'obugunjufu gwe kyaliko mu biseera bya Ibulayimu. Mwalimu enkola ey'amatterekero ga ssente, abakozi ba gavumenti, na byonna eby'enkulankukulana. Ibulayimu yalina by'amanyiko ku Katonda, ne ku kigambo kye, kyokka ye yali omwesigwa yekka mu Uli (Isa. 51:2; Nek.9:8). Awo nayitwa Katonda mu ngeri ey'enjawullo – aleke obulamu obulungi atandiike olugendo olw'omu nsi eyasuubizibwa. Ludda wa oba wa ensi gye yali tebyamutegeezebwa bulungi nnyo. Ebyo nga biwedde, kyagenda okuzulibwa ng'olugendo lw'ali lwa milo 1,500. Ensi yali Kanaani – Isiraeri eya leero.

Oluusi Ibulayimu mu bulamu bwe Katonda yamulabikiranga era n'addamu ate okumugaziya mu bisuubizo bye. Ebisuubizo ebyo y'ensibuko ey'enjiri ya Kristo. Kale nafe ng'Abakristaayo abatufu okuyitwa kwe kumu okwo ng'okwa Ibulayimu kwe kwajja gye tuli, okuleka ebintu eby'obulamu bunu eby'akaseera obuseera, okweyuna obulamu obw'omu kukkiriza, n'okutwala Katonda bye yasuubiza nga bwe biri, nga tunywerera ku kigambo kye. Tuyinza okuteberezamu engeri Ibulayimu gye yafumitirizangamu ku bisuubizo ebyo mu lungedo lwe. “ Olw'okukiriza, Ibulayimu bwe yayitibwa (okuva mu Uli), n'awulira n'okugenda n'agenda mu kifo kye yali agenda okuweebwa okuba obusika, n'avaayo nga tamanyi gy'agenda” (Beb 11: 8).

Nga bwetufumitiriza ku bisuubizo bya Katonda omulundi ogusooka, naffe tuyiza okuwulira ng'abatamanyidde ddala nsi nsuubize ey'obwakabaka bwa Katonda ngeri ki

gyeribeeramu. Naye okukkiriza kwaffe mu kigambo kya Katonda kwandibadde kwa kuyayanira okumugondera.

Ibulayimu teyali muntu asengukasenguka ataliina kya kukola okujjako okukozesa omukisa gwe eri ebisuubizo bino. Mu kutwaaliza awamu yali mu mbeera eyo erimu bingi ebifaananako ne byaffe kati. Eby'okusalawo ebitaali byangu gyali, by'ebimu naffe byetuyinza okwesangamu nga tusalawo oba tukkiriza n'okutambulira mu bisuubizo bya Katonda oba okubigana. Ekintu ekimu kyokka ekyayongerangamu Ibulayimu amaanyi mu lugendo lwe lwonna olw'emyaka emingi kyali ekigambo ky'ebyamusuubizibwa. Ateekwa okuba nga yejjukannyanga ebigambo ebyo era n'okufumintiriza amakulu gaabyo buli lunaku.

Mu kulaga okukkiriza ng'okwo n'okukolerako, tuyinza okufuna ekitiibwa nga Ibulayimu okuyitibwa - mikwano gya Katonda (Isa 41: 8), okuzula amagezi ga Katonda (Lub18:17) n'okufuna essuubi ly'obulamu obutaggwaawo mu bwakabaka. Nate twongera okukaatiriza nti Enjiri ya Kristo yesigamiziddwa ku bisuubizo eri Ibulayimu. Okukkiriza ddala mu bubaka bw'Obukristaayo naffe tuteekwa okumanyira ddala ebisuubizo eri Ibulayimu. We bitali okukkiriza kwaffe si kukkiriza. Tuteekwa okuyaayanira okusoma entakera ebigambo ebyali wakati wa Katonda ne Ibulayimu.

ENSI

- “ Vva mu nsi yo . . . ogenda mu nsi gye ndikulaga” (Lub 12 : 1).
- “ Ibulayimu n'agenda ng'atambula . . . n'atuuka e Beseri (mu makatti ga Isiraeri). Mukama n'amugamba nti . . . yimusa kaaakano amaaso go, otunule ng'oyima mu kifo mw'oli, obukiika obwa kkono n'obwa ddyo, n'ebuvanjuba n'ebugwanjuba, kubanga ensi yonna gy'olabye ndigiwa gwe, n'ezzadde lyo emirembe gyonna . . . golokoka, otambule obune ensi . . . kubanga ndigiwa ggwe” (Lub 13 : 3, 14 – 17).
- “ Mukama nalagana ne Ibulayimu, ng'ayogera nti ezadde lyo ndiwade ensi eno, okuva ku mugga ogw'e Misiri okutuuka ku mugga omunene, omugga Fulaati” (Lub 15:18).
- “ Era ndikuwa ggwe n'ezzande lyo eririddawo ensi gye watambulirangamu, ensi yonna eya Kanani, okugirya emirembe gyonna” (Lub 17 ; 8).

- “Okusuubiza tekawerwa Ibulayimu newankubade ezzade lye nti alibeera musika wa nsi zonna (Bar. 4:13).

Wano tulaba okubikkulirwa okukyagenda mu maaso eri Ibulayimu.

- ‘Waliyo ensi gye njagala ogendemu’
- ‘Kaakano otuuse mu kifo. Gwe n’abaana bo munatulanga wano ennaku zonna.’Wetegereze engeri ekisuubizo ky’obulamu obutaggwaawo kino gye kiwandikiddwa nga tekirina na kasikiriza, wadde okukikkaatiriza, awatali kubuusabusa omuwandisi yandibadde akitekamu akasikiriza.
- Ekifo eky’ensi ensuubize kyannyonyolwa bulungi.
- Ibulayimu yali tasuubira kufuna kyasuubizibwa mu bulamu bwe—yali waakubeera “mutambuze” mu nsi, yadde ng’oluvannyuma yali wa kuberera ddala omwo. Kino muli kiraga nti yali wa kufa, oluvannyuma azuukizibwe okumusobozesa okufuna ekisuubizo kino
- Pawulo ng’alungamizibwa, yategeera ng’ebyasuubizibwa Ibulayimu byali bitegeeza nti yali wa kusikira ensi yonna.

Ekyawandikibwa kigenda mu maaso okutujjukiza nti Ibulayimu teyafuna ebyamusuubizibwa bino mu bulamu bwe.

“ Olw’okukkiriza n’abeeranga omugenyi mu nsi eyamusuubizibwa, ng’etali yiye, ng’asula mu weema wamu ne Isaaka ne yakobo” (Beb. 11: 9).

Ibulayimu ensi yagirimu ng’omuyise, ndowooza ng’ali ng’abanoonyi b’obubudamu bwe babeera bebwalabwala olw’obutaba na bukumi bumala nga bali mu nsi etali yaabwe. Yali tatuula mu nsi eno na zadde lye ng’ekyawandiibwa bwe kigamba. Awamu n’abaana be Isaaka, Yakobo (abaddirwaamu ebyasuubizibwa bino byennyini), “yafiira mu kukkiriza nga tafunye ebyasuubizibwa ebyo, naye nga babirengerera wala, era nga babiramusa, era nga batuula nga bangeyi era batambuze ku nsi “ (Beb. 11:13) Wekkaanye emitendera ena.

- Okumanya ebyasuubizibwa – nga bwe tukola mu ssomo lino.
- Okusikirizibwa ebisuubizo bino – oba nga Ibulayimu yayita mu bingi okusikirizibwa, ffe tekitwetagisa kukirawo?
- Okubiramusa – ku lw’okubatizibwa mu kristo (Bag. 3:27-29).

- Okujjuliranga eri ensi mu nneyisa yaffe, okulaga nti ensi eno si kwe kwaffe kwennyini, naye tuli mu kusuubira omulembe ogugenda okujja ku nsi.

Ebintu bino bwe tubisiima, Ibulayimu atufuukira kyakulabirako era omuzira waffe, singa tutegeera. Okutegeerera ddala nti ebisuubizo bino byali bya kubeerawo mu maaso eyo, Nnamukadde Ibulayimu yakumanya nga mukazi we afudde, mazima yalina okugula akatundu amuzikemu kyokka ku nsi eyamusuubizibwa (Bik.7:16). Mazima Katonda uteyamuwa butaka ku yo wadde awajja ekigere; so nga yamusuubiza okigimuwa okugirya“ (Bik.7:5). Ezzadde lya Ibulayimu erya kaakati liyinza okuwulira ekizibu kye kimu; bagula oba okupangisa – ku nsi eyabasuubizibwa okubeera eyabwe ennaku zonna.

Naye Katonda akuuma ebyo byonna bye yasuubiza. Olunaku luteekwa okutuuka Ibulayimu n’abo bonna abasuubizibwa ebyo lwe baliweebwa empeera yaabwe. Beb. 11: 13, 39, 40. kinnyonnyola bulungi nyo ku nsonga eno.

“Abo bonna bafiira mu kukiriza nga tebaweereddwa ebyasuubizibwa, Katonda bwe yatulabira edda ffe ekisinga obulungi, bo baleme okutukirizibwa ffe nga tetuliwo”.

.Abakkiriza abatuufu bonna balifunira wamu empeera yabwe era mu kiseera kimu, amakulu nti, mu maaso g’entebe ey’emisango ku lunaku olw’enkomerero (2Tim. 4:1,8; Mat. 25:31-34, 1Peet. 5:4). Olwo ne kiba nti; olw’okubeerawo okusalirwa omusango, Ibulayimu n’abalala abaamanya ebisuubizo ebyo bateekwa okuzuukizibwa ng’okusala omusango tekunnaba. Bwe baba nga na kati tebannafuna byasuubizibwa era nga balina kubifuna oluvannyuma olw’okuzuukira n’okusalirwa omusango, nga Kristo akomyeewo, tewali ngeri ndala okugyako okukkiriza nti abalinga Ibulayimu kati tebawulira, balindirira kuzukizibwa Kristo.

EZZADDE

Nga bwe kyannyonnyoddwa mu ssomo 3:2, ekisuubizo ky’ezzadde okusookera ddala kitegeeza Yesu, n’ekizzaako, abo abali “mu Kristo” n’olw’ekyo era nabo babalibwa ng’ezzade lya Ibulayimu.

- “Ndikufuula eggwanga eddene, era nnaakuwanga omukisa...ne mu ggwe ebika byonna eby’omu nsi mwe biriweerwa omukisa” (Lub. 12:2, 3).

- “Era ndifuula ezzadde lyo ng’enuufu ey’oku nsi, era omuntu bwayiza okubala enuufu ey’oku nsi, era n’ezzadde lyo liribalika...kubanga ensi gy’olabye eyo yonna ndigiwa ggwe n’ezzadde lyo emirembe gyonna’. (Lub. 13:15,16).
- “Tunuulira eggulu kaakano, obale emmunyeenye, bw’onyinza okuzibala...ezzadde lyo bwe liriba bwe lityo...ezzadde lyo ndiwadde ensi eno” (Lub 15:5,18).
- Era ndikuwa...n’ezzadde lyo eririddawo...ensi eya Kanani, okugirya emirembe gyonna; era nze nnaabeeranga Katonda waabwe” (Lub.17:8).
- “N’okweyongera nnaakwongerangako ezzadde lyo ng’emmunyeenye ez’omu ggulu, ng’omusenyu oguli ku ttale ly’ennyanja; era ezzadde lyo balirya omulyango ogw’abalabe babwe, era mu zzadde lyo amawanga gonna ag’omu nsi mwe galiweerwa omukisa” (Lub. 22; 17,18).

Era, Ibulayimu okutegeera “eby’ezadde” kwagenda kugaziyizibwa.

- Ekisookera dala bagamba mugambe nti aliba n’ezadde ddene eritali lya bulijjo, ne mu “zzadde” lye amawanga gonna ag’oku nsi mwe galiwerwa omukisa.
- Oluvanyuma yategezebwa nti yali wakufuna ezzadde omulibeera abantu abangi, abantu bano nga balibeera wamu naye mu bulamu obw’oluberera mu nsi gy’eyali atuuseemu; ensi y’e Kanaani.
- Yategezebwa nti ezaadde lye balibeera bangi ng’emmunyeenye ez’omu ggulu. Kino kyandiba nga ku ye ky’ali kitegeeza ezzadde ery’omwoyo(emmunyeenye z’omu ggulu) nga kuno kw’ogasse n’abo ob’omu mubiri (“ng’enuufu ey’oku nsi”).
- Ebisuubizo eby’ali byamuweebwa emabegako by’ali bikulu nnyo olw’ensonga nti byayongerwako essubi nti abantu abangi abalifuuka ekitundu ku zzadde balibeera n’enkolagana wakati wabwe ne Katonda.
- Ezzadde liriba n’obuwanguzi eri abalabe baalyo.
- Wekkaanye nti ezzadde ly’ali lya kuleeta “emikisa” eri abantu okuva mu nsi yonna. Mu Baibuli eky’omukisa kino kitera ku kwata ku kisonyiwo kya bibi. Ate oba guno gwe mukisa ogusingayo obunene omuntu ayagala Katonda yenna gwe yandyagadde. Kale tusoma ku bintu nga: “Aweereddwa omukisa asonyiyiddwa ekyonoono kye n’ekibi” (Zab.32:1); “Ekikompe eky’omukisa” (1 Kol. 10:16); nga kino kyogera ku kikompe eky’envinnyo ekikiirira omusaayi gwa Kristo, omwo akusonyiwa ebibi mwe kusobokera.

Kirabikirawo ng'ezzadde lya Ibulayimu eyaleeta okusonyiwa ebibi eri ensi, ye Yesu, yekka, n'Endagaano Empya etuwa obukakafu ku ky'ebisuubizo eri Ibulayimu.

“Tayogera (Katonda) nti n'eri abazzukulu, nga bangi, naye ng'omu nti n'eri omuzzukulu wo, ye Kristo”(Bag. 3:16).

“..... ab'Endagaano Katonda gye yalagaana ne bajjajammwe, ng'agamba Ibulayimu nti ne mu zzande lyo ebika byonna mwe biriweerwa omukisa. Okusooka gye muli Katonda, bwe yamala okuzuukiza omulenzi we n'amutuma gye muli abawe omukisa ng'akyusa buli muntu mu bibi byammwe” (Bik. 3:25,26).

Wekkaanye engeri Peetero wano gyajulizaamu Lub.22:18.

Ezzadde = Yesu

Omukisa = okusonyibwa ebibi.

Ekyasuubizibwa nti Yesu, ezzade, aliwangula abalabe be, wano we kigiramu singa kisomwa nga tutunuliza obuwanguzi bwe eri ekibi – omulabe w'abantu ba Katonda asingayo, kale n'eri Yesu naye yennyini.

OKWEGATTA KU ZZADDE

Kati we tutuuse kyandibadde kitegeerekeka nti Ibulayimu yategeera ebintu ebikulu eby'Enjiri y'Obukristayo. Naye ebisuubizo ebikulu bino by'ali eri Ibulayimu n'ezzadde lye, Yesu. Naye ate abalala? N'abaana ob'omubiri ezzadde lya Ibulayimu erya ddala tebafukiirawo ng'ekitundu, ku zzadde eryo (Yok. 8:39; Bar. 9:7). Mu ngeri endala naffe tulina okuba abamu ne Yesu, olwo tusobole okugabana ku ebyo ebyasuubizibwa ezzadde. Kino tukifuna nga tubatizibwa okuyingira mu Yesu (Bar. 6:3-5); emirundi mingi tusoma ku kubatizibwa mu linnya lye (Bik. 2:38; 8:16;10:48; 19:5). Bag. 3:27-29 kinnyonnyola bulungi ku nsonga eno.

Kubanga mwenna abaabatizibwa okuyingira mu Kristo, mwayambala Kristo. Tewali Muyudaaya, newakubadde Omuyonaani, tewali muddu newakubadde ow'eddembe, Tewali musajja na mukazi, kubanga mmwe mwenna muli omu mu Kristo Yesu. Era mmwe bwe muli aba Kristo, Kale muli zzadde lya Ibulayimu era muli basika ng'okusuubiza bwe kwali”.

Ekisuubizo kya bulamu obutaggwaawo ku nsi okuyita mu ‘mukisa’ ogw’okusonyiyibwa mu Yesu. Okubatizibwa okuyingira mu Yesu, ezzadde, kwe kutuleteera okugabana ku byamusuubizibwa, Bar. 8:17 kwe kutuyita “abasikira awamu ne Kristo”. Abantu okuva mu mawanga gonna “bamukisa” ng’abafuuka ekitundu ku zzadde nga bayita mu kubatizibwa mu ye – kale begabira ku mikisa egyasuubizibwa (Lub. 22:18 RV marg).

Jjukira nti omukisa gwali gwa kukka ku bantu ab'ebitundu byonna eby'oku nsi, nga guyita mu zzadde; era ezzadde lyali lyakufuuka ekibiina ekinene eky'abantu mu nsi yonna, ng'omusenyu ogw'ensi n'emmunyeenye ez'omu ggulu. Ne kiba nti kyava ku kuweebwa omukisa mu kusooka balyooke bafuuke ezzadde. Kale ezzadde (erimu) “libalirwa Mukama ng'omulembe” (kwe kugamba abantu abangi; Zab. 22:30).

Tusobola okufunzamu emitwe ebiri egiri mu bisuubizo eri Ibulayimu bwe tuti.

ENSI

Ibulayimu n'ezzadde lye, Yesu, n'abo abali mu ye balisikira ensi eya Kanani era balibuna ensi yonna ne bagitulengamu ennaku zonna. Mu bulamu buno si bakugifuna, wabula ku nkomerero, Yesu bw'alikomawo.

EZZADDE

Okusookera ddala ono yali Yesu. Mu ye, ebibi (abalabe) by'abantu birimalibwawo, awo nno emikisa gy'okusonyibwa gilyoke gibeere mu nsi yonna.

Olw'okubatizibwa okuyingira mu linya lya Yesu tufuuka abamu ku zzadde.

Emiramwa gino gyombi gisangibwa mu kubuulira kwe Ndagaano Empya, era tekyewunyisa nti kyawandiikibwa emirundi mingi nti awo bwe bawuliringa bisomesebwa, awo ne balyoka babatizibwa. Lino lye lyali era ly'erikyali ekkubo omwo naffe ebisuubizo bino gye bisobola okutukolerwa. Kati tusobola okutegeera lwaki Pawulo mu bukadde bwe ng'alindirira okufa yannyonnyola ku ssuubi lye nga: “essuubi lya Israeri”(Bik.28:20): essubi ly'Abakristaayo ettuufu ly'erya Abayudaaya eryasooka. Enjogera ya Kristo nti “obulokozi buva mu Bayudaaya” (Yok. 4:22) kiteekwa okuba ng'era kiraga obwetaavu bw'okufuuka Abayudaaya b'omu mwoyo, olwo kitusobozese okuganyulwa okuli mu bisuubizo eby'obulokozi okuyita mu Kristo ebyaweewwa bajjajjaffe Abayudaaya.

Tusoma nti Abakristayo abasooka babuuliranga;-

- Ebyo ebikwata ku bwakabaka bwa Katonda ne
- Erinnya Iya Yesu Kristo (Bik. 8:12).

Bino by'ebitntu ebibiri byennyini ebyannyonyolwa Ibulayimu ng'emitwe gyabyo gya njawulo muuko katono.

- Ebyasuubizibwa ebikwata ku ttaka ne
- Ebyasuubizibwa ebikwata ku zzadde.

Wetegereze nti "ebyo"(bingi) ebikwata ku bwakabaka ne Yesu mu bufunze biri nga: "okubuulira Kristo"(Bik.8:5 geraageranya ne n'olunyiriri 12). Ebiseera ebirala kino kitwalibwa okutegeeza: "Yesu akwagala, yogera bwogezi nti okkiriza yakufirira, ng'olokose!". Byonna bituufu mu ntegeera entonontono. Naye ekigambo "Kristo" mu bufunze kisomesa ku bintu bingi ebimukwatako n'obwakabaka bwe obugenda okujja. Amawulire amalungi agakwata ku bwakabaka buno agabuulirwa Ibulayimu g'akola ekitundu kinene mu kubuulira okw'enjiri okwasooka.

Mu Efeso, "emyezi essatu Pawulo yali, ng'awakananga era ng'asendasendanga olw'ebigambo eby'obwakabaka bwa Katonda" (Bik.19:8,20:25); era ne mu Roma kyali ky'ekimu kino, "N'abannyonyola ng'ategeeza obwakabaka bwa Katonda, era ng'abakkirizisa ebigambo bya Yesu mu mateeka ... ne mu bya bannabbi"(Bik.28:23,31). Eky'okuba nti waliwo eby'okwogerako bingi, kiraga obubaka obukulu obw'Enjiri obukwata ku bwakabaka ne Yesu. Tekwalinga kugamba bugambi nti "kiriza Yesu". Ebyo Katonda bye yabikuulira Ibulayimu byali bisingawo ku ebyo, n'ebintu ebyamusuubizibwa y'ensibuko y'Enjiri y'Obukristayo.

Tulaze nti okubatizibwa okuyingira mu Kristo kitufuula okubeera abamu ku zzadde, era ne tusobola okusikira ebyasuubizibwa (Bag. 3:27-29), naye okubatizibwa kwokka tekimala kutusobozesa kufuna obulokozi obwasuubizibwa. Tuteekwa okusigala mu zzadde, mu Kristo, bwe tuba ab'okufuna ku bisuubizo ebyasuubizibwa ezzadde. Kale okubatizibwa ye ntandiikwa; tubeera tusingidde empaka ezo ze tuba tulina okudduka. Tewerabira nti okubeera obubeezi ezzadde ly'omubiri eri Ibulayimu kyokka, tekitegeeza nti tuba tukkirizibwa mu maaso ga Katonda. Aba Israeri zzadde Iya Ibulayimu naye kino tekitegeeza nti balirokolebwa nga tabamaze kubatizibwa n'okukyusa obulamu bwabwe eri

Kristo n'eky'okulabirako kya Ibulayimu (Bar. 9:7, 8: 4:13, 14). Yesu yagamba Abayudaaya nti: "Mmanyi nti muli z zadde lya Ibulayimu, naye musala amagezi okunzita . . . singa mubadde baana ba Ibulayimu, mwandikoze ebikolwa bya Ibulayimu" (Yok. 8;37,39), nga kwe kwali okubeera mu bulamu obw'okukkiriza mu Katonda ne Kristo, ezzadde eryasuubizibwa (Yok. 6:29).

Ezzadde lirina okubeera n'ebikolwa ng'ebya bajajja balyo. Bwe tuba nga tuli bakubeera ezzadde lya Ibulayimu ettuufu tetuteekwa kubatizibwa kyokka, naye tulina okuba n'okukkiriza okutuufu mu ebyo Katonda bye yasubiza, nga ye kwe yalina. N'olw'ekyo ayitibwa "jjajja w'abo abakkiriza bonna . . . era abatambulira mu kukkiriza okwa jjajjaffe Ibulayimu, kwe yali naakwo" (Bar. 4:11, 12), "Kale mutegeera(mu kimanyire ddala) ng'abayima mu kukkiriza be baana ba Ibulayimu (Bag. 3:7).

Okukkiriza okutuufu kuteekwa okugenderako n'ebikolwa, okutali okwo, mu maaso ga Mukama tekuba kukkiriza (Yakobo 2:17). Twolesa okukkiriza kwaffe eri ebyasuubizibwa bino bye tuyizeko nga tubatizibwa okusooka, olwo ne biryoka bitukwatako kinoomu (Bag. 3;27-29). Kale ddala okkiriza ebyo Katonda bye yasubiza? Kino ky'ekibuuzo kye tulina okwebuuzza obulamu bwaffe bwonna.

ENDAGAANO ENKADDE N'EMPYA

Kati kyandibadde kirabika ng'ebyasuubizibwa Ibulayimu mu bufunze ye Nnjiri ya Kristo. Ebyasuubizibwa ebirala Katonda bye yakola by'ali n' Abayudaaya mu teeka lya Musa. Bino by'ali bigamba nti singa Abayudaaya bagondera eteeka lino banaafunanga omukisa mu bulamu bunu (Ma. 28). Mu bisuubizo bino oba endagaano, temwalimu kisuubizo kyessimbu eky'obulamu obutaggwaawo. Kale tulaba nga waliwo "endagaano" bbiri ezaakolebwa.

- Eri Ibulayimu n'ezzadde lye, okusuubizibwa okw'okusonyiwa ebibi n'obulamu obutaggwaawo mu bwakabaka bwa Katonda nga Kristo akomyewo. Ekisuubizo kino kya kolebwa mu Adeni ate n'eri Dawudi. Eno "y'Endagaano Empya". Endagaano eno Empya bw'erikolebwa ne Isireari nga Kristo akomyewo, eribeeramu ne byasuubizibwa Ibulayimu nti "naabeeranga Katonda waabwe" (Yer. 31.33, gerageranya ne Lub. 17:8).

- Eri Abayudaaya mu kiseera kya Musa, nga basuubizibwa okuba n'emirembe n'essanyu mu bulamu bwabwe obwa kaakano singa bagonderanga eteeka eryo Katonda lye yawa Musa.

Katonda yasubiza Ibulayimu okusonyiwa ebibi n'obulamu obutaggwaawo mu bwakabaka, naye kino kyali kya kusoboka olwa ssaddaaka ya Yesu. Kyetuva tusoma tusoma nti okufa kwa Kristo ku musalaba kwatuukiriza ebyo ebyasuubizibwa Ibulayimu (Bag. 3:17; Bar.15:8; Dan. 9:27; 2 Kol, 1:20), n'olw'ekyo omusaayi ggwe guyitibwa "omusaayi ogw'endagaano empya" (Mat. 26:28). Kino kye tujjukira anti Yesu yatulagira bulijjo okunywanga ku kikompe ky'enviini, akabonero k'omusaayi gwe, okutujjukiza ebitntu bino (Laba 1 Kol. 11:25); "Ekikompe kino ye ndagaano empya mu musaayi gwange" (Lukka 22:20). Tekibamu makulu "okumenya omugaati" olw'okujjukira Yesu n'omulimu gwe okujjako nga bino tubitegeera.

Ekisonyiwo n'obulamu obutaggwaawo mu Bwakabaka bwa Katonda, Ssaddaaka ya Kristo yabifuula byangu;' bw'atyo n'afuula ebyasuubizibwa Ibulayimu okuba eby'amazima yali "bw'atyo omuyima ow'endagaano esinga obulungi"(Beb. 7:22). Beb.10:9 kyogera ku Yesu "okuggyawo eky'olubereberye anyweze eky'okubiri"(ekiragaano). Kino kiraga nti Yesu bwe yanyweza ebyasuubizibwa Ibulayimu, y'aggyawo endagaano, eyo eyaweebwa ng'eyita mu Musa. Enyiriri ezo ze tumaze okujjuliza ku Yesu ng'akakasa endagaano empya mu kufa kwe, ziraga nti waliwo endagaano enkadde gye yagyawo (Beb. 8:13).

Kino kitegeeza nti newakubadde endagaano ekwata ku Kristo ye yakolebwa okusooka, teyakolerarwo okutuusa ng'amaze okufa, kwe kuyitibwa "endagaano empya". Ekigendererwa ky'endagaano "enkadde" eyakolebwa ng'eyita mu Musa kwali kulaanga omulimo gwa Kristo, n'okukaatiriza obukulu bw'okukkiriza mu byasuubizibwa ebikwata ku Kristo (Bag 3:19, 21). Mu engeri endala okuba n'okukkiriza mu Kristo kikakasa amazima ag'amateeka ag'aweebwa Musa (Bar 3:31). Pawulo abiwumbamu bwati: "Amateeka yali mutwazi waffe eri Kristo; tulyoke tuweebwe obutuukirivu olw'okukkiriza" (Bag 3:24). Y'ensonga lwaki amateeka agaweebwa Musa g'akyaliwo era ga kyali ga mugaso gye tuli okugayiga.

Ebintu bino si byangu kutegeererawo nga wakabisoma; tusobola okufunzamu bwe tuti.

- Ebyasuubizibwa ebikwata ku Ibulayimu – Endagaano Empya.

- Ebyasuubizibwa eri Isiraeri ebyekuusa ku mateeka agaweebwa Musa – Endagaano Enkadde.
- Okufa kwa Kristo – Endagaano Enkaadde yakomenkerezebwa (Kol. 2;14-17); Endagaano Empya n'etandiika.

Ku lw'ensonga eno ebintu ng'ekimu eky'ekkumi, okukuuma ssabbiti n'ebirala, ebimu ku by'omu Ndagaano enkadde, tebikyetagisa kati – laba essomo 9.4. Endagaano empya erikolebwa ne Isiraeri ow'omu mubiri bwe benennya era ne bakkiriza Kristo (Yer 31:31, 32; Bar.9:26, 27; Ez. 16:62; 37:26). Naye Omuyudaaya oyo yenna akola ekyo kaakati era n'abatizibwa okuyingira mu Yesu, amangu ddala ayingizibwa mu Ndagaano Empya (omutali kwawula Omuyudaaya oba Omunaggwanga – Bag. 3:27-29).

Okusiima ebintu bino mu mazima kituwa obukakafu bw'ebyo Katonda bye yasuubiza. Abo ababusabuusa bavunaana mu butali bulungi ababuulizi abakristayo abasooka olw'obubaka obutasanyusa. Pawulo yabannukula nti: olwa Katonda okukakasa ebisuubizo bye, olw'okufa kwa Kristo, essubi lye baali boogerako teryali lya kubuusabuusa wabula kwali kuweerayo ddala. “Naye nga Katonda bw'ali omwesiga, ekigambo kyaffe ekiri eri mmwe si bwe kiti nti weewaawo ate nti si weewaawo. Kubanga omwana wa Katonda, Yesu Kristo, ffe gwe twabuulira mu mmwe . . . teryali nti weewaawo ate si weewaawo, naye muye mwe muli weewaawo. Kubanga mu byonna byonna Katonda bye yasuubiza, mu oyo mwe muli Weewaawo Amiina” (2 Bak. 1:17-20).

“NAABEERANGA NAAWE”

Waliwo ebintu ebirala bibiri ebyasuubizibwa Ibulayimu n'ezzadde lye: “Nange nnaabeeranga Katonda wammwe”... Nange nnaabeeranga na mmwe” (Lub 17:8; 26:3;28:15 geraageranya ne Kuva 6:7). Mukama Yesu Kristo ye “Katonda ali naffe” (Imanueri, Isa 7:14). Eri ffe abagabana ku byasuubizibwa bino ebikwata ku Yesu Kristo n'obwakabaka bwa Katonda, Katonda aliba wamu naffe era alitukulembera okutuutusa ku nkomerero ey'essanyu. Emirundi n'emirundi abantu ba Katonda bwe basoberwanga, baddangayo ku byasuubizibwa bino eri Ibulayimu, olw'okukitegeera nti Katonda ali naffe (okugeza nga mu 2 Byom. 32:7,8).

Okutabagana n'endagaano ya Katonda kitegeeza nti agenda kutulozako ku bulokozi obugenda okujja ng'abeeranga Katonda waffe era ng'atambulira wamu naffe mu bulokozi kaakano (Zab 111:9). Ne twewaayo mu kino n'okutuukiriza amazima agali mu 2 Kol. 1:20,

agagamba nti, kubanga mu byonna byonna Katonda bye yasubiza, mu byo mwe muli weewaawo, Katonda atenderezebwa mu ffe.

3.5 EKYASUBIZIBWA DAWUDI

Dawudi, okufaanaanako Ibulayimu n'abo abalala bonna abafuna ebisubizo bya Katonda, tebalina bulamu bwangu. Yakula ng'omwana asembayo obuto mu b'ennyumba yaabwe eyali enene, eyo mu Isiraeri ey'emyaka 1000 B.C (nga mukama waffe tannazalibwa) nga kitegeeza okulabirira endiga n'okuyambako baganda be abakulu (1 Sam. 15-17). Mu bbanga lino yayigiramu ekimala ku kukkiriza Katonda ekyo abantu abatono kye bali bakoze.

Olwatuuka Isiraeri n'afuna okusoomoozebwa kungi nnyo okuva eri ab'omulirano abalabe be Abafirisuuti, ne babasaba omu kubo ajje alwane n'Omufirisuuti Goliyaasi omuzira, eyali omuwanvu ennyo, mu kutegeeragana nti anaawangula olulwana olwo ye w'okufuga abo ab'awanguddwa. Ng'ayambwako Katonda, Dawudi y'awangula Goliyaasi ng'akozesa envuumuulo ye, ekyamuvirako okumayibwa ennyo n'okukira (Sawulo) kabaka wabwe. 'Obuggya bwenkana amagombe obukambwe" (oluyimba 8:6), ebigambo ebyo byatuukirira amazima Sawulo bwe yatandika okuyigganya Dawudi ng'amugoba okumwetolooza eddungu ery'obukika ddyo bwa Isiraeri.

Bwe bw'atuuka Dawudi yafuuka kabaka, era okulaga okusiima kwe eri okwagala kwa Katonda gy'ali mu biro bye yabereramu mu ddungu ery'obulamu bwe, y'asalawo okuzimbira Katonda ennyumba. Eky'okumuddamu okuva eri Katonda ky'ali nti omwana wa Dawudi Sulemaani y'ali muzimbira ennyumba, era nti Katonda Ye y'ali ayagala okuzimbira Dawudi ennyumba (2 Sam. 7:4-13). Awo ne kulyoka kuddako ekisubizo mu bujjuvu ekiddamu bingi ku ebyo eby'agambibwa Ibulayimu era eky'ajjuzamu ebintu ebirala.

'Ennaku zo bwe ziriba nga zituukiridde, naawe nga weebakidde wamu ne bajajjaabo, ndissaawo ezzadde lyo eririddawo eririva mu nda yo, era ndinyweza obwakakaba bwe. Oyo ye alizimbira erinnya lyange ennyumba, era ndinyweza entebe ey'obwakakaba bwe ennaku zonna, nze ndiba kitaawe naye aliba mwana wange: bw'anaabanga akoze ekitali kya butuukirivu, nnaamukangavvulanga n'omuggo ogw'abantu n'enga ez'abaana b'abantu; naye okusaasira kwange tekuumuvengako, nga bwe nnakuggya ku Sawulo,

gwe nnaggyawo mu maaso go: n'ennyumba yo n'obwakabaka bwo birifuuka bya nkalakalira ennaku zonna". (2 Sam. 7:12 -16).

Okusenziira ku massomo gaffe agayise tusuubira "ng'ezzadde" ye Yesu. Okuyitibwa omwana wa Katonda mu (2 Sam. 7:14) n'ennyiriri endala eziwera mu bitundu ebitali bimu mu Baibuli bukakafu kw'ekyo.

- "Nze ndi . . . omuzukkulu wa Dawudi", Yesu bwe yagamba (Kub. 22:16).
- "Yesu eyazalibwa mu z zadde lya Dawudi mu mubiri" (Bar. 1:3).
- "Oyo (Dawudi) mu z zadde lye nga Katonda bwe yasuubiza, aleetedde Isiraeri omulokozi, Yesu (Bik 13:23).
- Malayika yagamba Malyamu omuwala eyali tamanyi musajja bwati: " Oyo aliba mukulu, aliyitibwa mwana w'oyo ali waggulu ennyo. Era Mukama Katonda alimuwa entebe ya Dawudi jjajjaawe . . . , so obwakabaka bwe tebuliggwaawo" (Luk. 1:32, 33). Kino kituukiriza ekisuubizo eky'ezzadde lya Dawudi, mu 2 Sam. 7:13, ku Yesu.

Olw'ezzadde okuvumbulwa nga ye Yesu, bingi ebyogerwako bifuuka bikulu kati.

1. EZZADDE

Ezzadde lyo . . . eririva munda yo . . . ndiba kitaawe naye aliba mwana wange" ". . . ku bibala eby'omubiri gwo nditeeka ku ntebe yo" (1Sam.7:12, 14; Zab. 132:10, 11). Yesu, ezzadde (ekibala), yali wakuba muntu asibuka mu Dawudi, naye nga Katonda ye kitaawe. Kino kyali kya kusoboka n'akuzaalibwa okw'omuwala atamanyi musajja okwogerwako mu Ndagaano Empya; nnyina Yesu yali Malyamu, ow'olulyo lwa Dawudi (Luk.1:32), naye teyalina kitaawe mu mubiri. Katonda yakola eky'amagero ku Malyamu ng'akozesa omwoyo omutukuvu okumusobozesa okufuuna olubuto lwa Yesu, kale Malayika kwe kwogera nti "Era ekyo ekirizaalibwa kyekiriva kiyitibwa ekitukuvu, omwana wa Katonda" (Luk. 1:35). Okuzaalibwa n'oyo eyali tamanyi musajja kye kyokka eyali engeri ekyasuubizibwa kino eri Dawudi gye kyali kisobola okutuukirira obulungi.

2. ENNYUMBA

"Ye alizimba ennyumba ey'erinnya lyange" (2 Sam 7:13) kiraga nga Yesu yalizimbira Katonda yeekaalu. "Ennyumba" ya Katonda y'eyo Mwayagala okutuula era Isa.66:1,2 kyogera nti alijja okutuula mu myoyo gy'abantu abo abakankanira ekigambo kye. N'olw'ekyo Yesu ali kuzimbira Katonda ennyumba okutuulamu ey'omwoyo, ekolebwa

abakkiriza abatuufu. Ebyogera ku Yesu ng'enjja ly'omusingi ogw'ennyumba ya Katonda (1Peet. 2:4-8) ate abakristayo ng'amayinja g'ennyumba (1 Peet. 2:5) kati webijjira.

3. ENTEBE

“Ndinyweza entebe y'obwakabaka bwe (Kristo) enaaku zonna . . . n'ennyumba yo n'obwakabaka bwo (Dawudi) birifuuka bya nkalakalira ennaku zonna . . . entebe yo erinywezebwa ennaku zonna” (2 Sam 7:13, 16, geraageranya ne Is. 9:6,7). N'olw'ekyo Obwakabaka bwa Kristo bulyesigamizibwa ku bwa Dawudi mu Isiraeri; kino kiba kitegeeza nti obwakabaka bwa Katonda obugenda okujja kuliba kuzzaawo obwakabaka obwa Isiraeri – Laba essomo 5:3 ku bisingawo ku bino. Okutuukiriza ekyasuubizibwa kino, Kristo ateekwa kufugira ku “ntebe” ya Dawudi, oba mu kifo we yafugiranga. Ekifo kyennyini ky'ali mu Yerusaleemi. Buno bukakafu bulala obulaga nti obwakabaka buteekwa kubeera wano ku nsi okusobola okutuukiriza ebyasuubizibwa bino.

4 . OBWAKABAKA

- Ennyumba yo n'obwakabaka bwo birifuuka bya nkalakalira ennaku zonna mu maaso go (2 Sam. 7: 16) kiri nga ekitegeeza nti Dawudi aliraba okuzibwawo okw'obwakabaka bwa Kristo obw'ennaku zonna . N'olw'ekyo kino mu ngeri endala ky'ali kisuubizo kya kuzuukiza Dawudi ku madda ga Kristo olwo asobole okulaba n'amaaso ge obwakabaka nga bussibwawo mu nsi yonna, nga Yesu afugira e Yerusaleemi ,
- Ebintu bino ebyasuubizibwa Dawudi bikulu okubitegeera. Dawudi mu ssanyu eringi yabyogerako nga “endagaano ey'oluberera . . . buno bwe bulokozi bwange bwonna era kye nnegomba kyonna” (2 Sam. 23: 5) Ebintu bino naffe bitegeeza obulokozi bwafe; okubisanyukiranga kye kyisanyye okubeeranga okwegomba kwaffe. Nga bwe kiri ku byasuubizibwa lbulayimu, singa tubeera mu Kristo , kyonna ekituufu eri ezadde lya Dawudi; mu ngeri endala kiba kituufu gye tuli singa tubeera mu Kristo (Isa.55:3 geraageranya ne Bik .13:34). Nate era ensonga enkulu ekolebwa nti ebisomesebwa bino bikulu nnyo. Kya nnaku nnyo nti abamu ku Bakristaayo bye basomesa bikontaganira ddala n'amazima gano amalungi bwe gati.
- Singa kiba nti Yesu yaliwo mu mubiri okuva edda nedda , nga tannazaalibwa, kino kiba kifuula ebyasuubizibwa byonna eri Dawudi nti Yesu aliba zzadde lye oba muzzukulu we okuba ekintu eky'obusirusiru.
- Singa obwakabaka bwa Katonda bugenda kubeera mu ggulu, kale nno Yesu abeera tasobola kuzaawo obwakabaka bwa Dawudi obwa Isiraeri, era wadde okufugira ku

“ntebe” ya Dawudi oba mu kifo ky'eby'obufuzi. Ebintu bino bya ddala eby'aliwo ku nsi, era birina okuzzibwawo mu kifo ky'ekimu.

OBUNNABBI BWATUUKIRIRA MU SULEMAANI?

Omwana wa Dawudi, Sulemaani, yatuukirizako ekitundu ku ebyo ebyasuubizibwa Dawudi. Yazimbira Katonda ennyumba (1 Bassek. 5 – 8), era yalina obwakabaka obw'amaanyi. Amawanga agaali getolodde Isiraeri gonna gasindika ababaka okuja okutendereza Sulemaani (1 Bassek. 10), era waliwo omukisa muneene mu by 'omwoyo olw'okukozesanga yeekaalu eyo. N'olw'ekyo obufuuzi bwa Sulemaani bwali bulaga obulituukirira mu byasuubizibwa Dawudi ebirirabibwaako mu bwakabaka bwa Kristo.

Abamu bagamba nti ebyasuubizibwa Dawudi byonna byatuukirira mu Sulemaani, naye kino tekyikirizibwa olwa bino wamanga.

- Obujjulizi bungi nnyo mu Ndagaano Empya obulaga nga “ezzadde” yali Kristo so si Sulemaani.
- Kirabika nga Dawudi yakwasaganya Katonda bye yamusuubiza n'ebyo eri Ibulayimu (1Byom.17: 27 = Lub. 22:17, 18)
- Obwakabaka “bw'ezzadde” bw'ali bwa kubeerawo ennaku zonna ate nga obwa Sulemaani si bwe bwaali .
- Dawudi yakimanya ng'ebyasuubizibwa by'ali biwata ku bulamu obutaggwaawo, so si kuba mu nnyumba ye abaaliwo mu kiseera ekyo: “Mazima ennyumba yange si bw'eri bw'etyo eri Katonda; naye yalagana nange endagaano eterivaawo”(2Sam.23:5).
- Ezzadde Iya Dawudi ye Masiya, omulokozi eri ebibi (Isa.9:6,7; 22:22; Yer.33:5,6, 15;Yok.7:42). Kyokka oluvannyuma Sulemaani yamala n'ava ku Katonda (1Byom.11:1-13;Nek.13:26) olw'okufumbiza abakazi abaali wabweeru w'essuubi Iya Isiraeri.

OKUKKIRIZA MU KUKOLA 9:

ENDAGAANO Y'ENKOLAGANA NE KATONDA

Amakulu gennyini ag'endagaano y'enkolagana ne Katonda gye tulina Daudi agaleeta mu 1Byom.16:15- 18.”Mujjukire endagaano y'ennaku zonna: ekigambo kye yalagira emirembe

olukumi: Edagaano gye yalagana ne Ibulayimu, n'ekyo kye yalairira Isaaka; N'ekyo nakinyweza eri Yakobo okuba etteeka, eri Isireari okuba endagaano eteriggwaawo; Ng'ayogera nti Gwe ndiwa ensi Kanani, Omugabo ogw'obusika bwammwe". Endagaano, ekisuubizo nti ddala abantu ba Katonda balisikira ensi, efuuka tteeka, "ekigambo kye yalayira", ekintu ekirina okulowoozebawako ekiseera kyonna. Okusuubiza okwekakasibwa eri okuyingira obwakabaka, n'okutegeera nti olw'ekisa, ng'endagaano bwe gamba, 'tulibeerayo', tebisobola kukirizibwa na butafaayo. Endagaano ekirizika ey'obulokozi obukulu efuuka kiragirowo ekikolerawo. Katutunulire ebimu ku by'okukola nga bikolebwa. Kubamu ekifaananyi katono ku maanyi n'obukulu bw'amazima nti Kitaaffe yatusuubiza ebintu, ffe abaana ba Ibulayimu olw'okukkiriza n'okubatizibwa. Amateeka ga Musa ky'ali ekisuubizo omuli obukwaakulizo, kubanga waliwo b'ekikwatako babiri; naye ffe ebyatusuubizibwa mu ntegeera endala teebiriiko bukwakulizo, kuba Katonda Ye yekka 'omu' gw'ekikwataako (Bag.3:19,20). Katonda yakakasa ebisuubizo ebyo gye tuli n'omusaayi gw'omwaana We, gy'obeera nti ebisuubizo bye okutali bukwakulizo by'ali tebimala. Nga bwe tulowooza ku kino, tekyewunyisa nti Zab. 111:5 egamba nti Katonda "anajjukiranga endagaano ye emirembe gyonna". Kino kitegeeza nti Katonda alowooza ku ndagaano gye yakola naffe ekiseera kyonna! Naye ffe mirundi emekka mu bulamu bwaffe gye tulowooza ku ky'amazima nti ddala tuli mu nkolagana n'endagaano ya Katonda. . . mirundi emekka gye twejjukanya ekifo kye tugabana mu bisuubizo eri Ibulayimu, emirundi emekka nga tulowooza nti tulina endagaano ne Katonda Ow'eggye?

ESSANYU

Ibulayimu yasanyukira okulaba olunaku lwange(Yok.8:56) – kino kyekuusa ku ngeri gye yasekamu (okusanyukira) bwe yasubizibwa Isaaka. "Yaweebwa ebyasuubizibwa n'essanyu"(Beb.11:17). Okukitegeera nti ebyasuubizibwa bituweebwa nga tuyita mu kubatizibwa kisaanye naffe okutwegombesa essanyu lingi. Enger y'okufunamu kino yokka kwe kunywereza ddala obwetaavu bwe byasuubizibwa eby'amazima eri ffe; kuba ffe ababatizibwa kituufu buli omu alimu Kristo, era ebyasuubizibwa binkwatako nze.

ESSOMO 3: EBIBUUZO

1. Ku bisuubizo bya Katonda bino kiruwa ekyogera ku kulwanagana kwa Yesu n'ekibi?
 - a) Ekyasuubizibwa Nuwa
 - b) Ekyasuubizibwa mu Adeni
 - c) Ekyasuubizibwa Dawudi
 - d) Ekyasuubizibwa Ibulayimu

2. Ku bino wamanga kiruwa ekituufu ekikwata ku kyasuubizibwa mu Adeni?
 - a) Ezzadde ly'omusota ye Lusifeeri.
 - b) Kristo n'abatukirivu ly'ezzade ly'omukazi.
 - c) Ezzadde ly'omusota Kristo yalibetentako katonu.
 - d) Ezadde ly'omukazi lyabententebwa n'okufa kwa Kristo.

3. Ezzaddde lya Ibulayimu liribeera wa ennaku zonna?
 - a) Mu ggulu.
 - b) Mu kibuga Yerusaleemu
 - c) Abalala mu ggulu ate abalala ku nsi.

4. Ku bino wamanga biruwa ebyasuubizibwa Dawudi?
 - a) Nti ezzadde lye alifuga ennaku zonna.
 - b) Nti " ezzadde" lye aliba n'obwakabaka mu gulu
 - c) Nti ezzadde aliba mwana wa Katonda.
 - d) Nti ezzaddde lye, Yesu, aliba mu ggulu nga tannazalibwa kuno ku nsi.

5. Tusobola tutya okufuuka ezzadde lya ibulayimu?

6. Ensi erizikirizibwa?

7. Ngeri ki Katonda bye yasubiza gye bikakasa eky'okuddamu kyo mu kibuuze 6?

8. Nnyonyola ekyasuubizibwa mu Adeni mu kitabo Lub. 3 : 15.